

Végül megemlítem itt az úgynevezett *menedék házikókat* is. Ezek olyanok mint a zárt fészkelő-ládák, avval a különbséggel, hogy nagyobbak. Céljük az apró madaraknak éjjeli vagy esetleg téli szállásul szolgálni. E végből belül 3, különböző magasságban (de nem függélyesen egymás fölött) elhelyezett kereszt-pálczával látandók el. Fákra erősítjük, legalább 3 méter magasságba.

Megjegyzem, hogy kora tavaszkor a már — akár fészkelésre akár alvóhelyül — használt házikókat le kell venni, megtisztogatni és úgy visszahehelyezni. A bennök talált fészkekrészeket, tollakat, szőrt stb. szintén ki kell venni és az illető fa alá szórni. Az eső ezeket megmossa és a madarak csekély fáradsággal ismét összeszededgethetik. Ez által a keresgélés fárasztó munkájától mentjük meg őket.

Nagyobb kertekben gyakran találunk odvas fákat. Ezeket, a helyett hogy kivágjuk, könnyű szerrel természetes fészkelő-házikókká alakíthatjuk. Az odvakat a pudvától és a nedves-

ségtől megtisztogatván, a tág nyílású nagyobb odvak baglyoknak, a szűkebb nyílású de tágasabb üregek esetleg denevéreknek, kisebb odvai bankáknak szolgálhatnak tartózkodó, illetőleg fészkelő-helyül.

Vastagabb odvas faágak kellőképpen felszerelve és berendezve, a felsoroltak közül bármelyik madár szokásaihoz alkalmazhatók fészkelő-házikónak.

A fészkelő-házikók alkalmazása Németországban igen el van terjedve.

Azt hiszem, eléggé kimutattam a fészkelő-házikók fontosságát. Tömegebb gyakorlati alkalmazásuk talán nem fogja megszüntetni tökéletesen a rovark által okozott károkat s a szántóföldek elgazosodását, de a bajt a legtöbb esetben mégis csökkenteni fogja. A fészkelő házikók azon felül a tulajdonosnak azt az örömet minden esetre megszerzik, hogy kertjébe, háza közlébe vidor madárnépet gyűjtenek, melyek kedves dallal is igyekeznek majd leróni hálájuk adóját.

IFJ. LOVASSY SÁNDOR.

XXVII. A MAGY. ORVOSOK ÉS TERMÉSZETVIZSGÁLÓK VÁNDORGYÜLÉSE ÜGYÉBEN.

A XX-dik vándorgyűlés lefolyt, lezajlott. Tartósabb eredménye ezúttal nem tudományos jellegű, mert nem más, mint annak a ténynek köztudatra jutása, hogy gyökeres reformok nélkül ez az intézmény már fenn nem tartható. E tudat legelső csírája ezelőtt tizennégy évvel Pozsonyban tétetett le; mely határozott alakot Egerben, Fiumében kezdett ölteni, hol a reform szükségessége hangoztatva lett; mely mind határozottabbá fejlődve, Mehádián a Dr. Szabó József-féle változtatásokat hozta létre; azontúl Előpatakon, Máramaros-Szigeten át Budapestig mind akútobb jellegget öltött s elvégre is, és nagyon természetesen, a mai krízisre vezetett.

Mindnyájan, a kik az újabb időben

mind élénkebbé vált természettudományi mozgalom sodrában állanak s ismerik annak intézőit és munkásait, tudták, hogy a XX-dik vándorgyűlés programjának a természettudományokra vonatkozó része okvetlenül fiascohoz vezet, mert előre látható tény volt, hogy a természettudományok művelőinek túlnyomóan nagyobb része el fog maradni.

Az elmaradás nem volt semmi megbeszélések vagy igaztások következménye; természetét megmagyarázzák Dr. Szabó József szavai, a melyeket a vándorgyűlés nagy választmányában mondott, hogy t. i. ő számos intézetnél, társulatnál az elemekkel összhangatosan tud működni, és sajnálattal bár, de ki-

mondja, hogy a vándorgyűlések központi bizottságában uralkodó elemekkel üdvösen működni lehetetlenség.

Dr. Szabó József szívóssága kellett hozzá, hogy eddig is megmaradt; — a kevésbbé szívósak már régen elmarádoztak.

Nos a XX-dik vándorgyűlés természettudományi szakosztályai egyenesen nevetségesek lettek volna, ha nem lettek volna oly száralomra méltók, és főképen ha nem idézték volna fel a természettudományokkal foglalkozók arczán a szégyenpírt, keblökben az indignációt.

Mert hiszen a fiaskó unverszális czim alatt esett meg, árnyéka mindenkit elért, a ki itt magyar földön a természeti tudományokkal foglalkozik.

A napi-és a szaksajtó bőven gondoskodott róla, hogy a fiaskó híre világgá bocsáttassék, az árnyék mentől sötétebbé legyen.

Némely szívósabbak úgy vélekedtek, hogy itt az idő, a melyben a reformra vonatkozó indítványok sikerre számíthatnak; annyiival is inkább, mert a központi választmánynak némely föltétlen híve is nyíltan kijelentette, hogy a dolog meg van érve.

E Közlöny olvasói tudják, hogy úgy a Szily Kálmán indítványa mint annak Dr. Szabó József által benyújtott módosítványa megbukott.

A XXI-dik vándorgyűlés tehát ismét csak a régi alapon hirdettetett.

Ámde a központi bizottság két kérdés elől nem térhet ki.

Az első az: *föl van e jogosítva arra, hogy kellő erők hiányában unverszális czim alatt fiaskókat rendezzen?*

Ez nem kis dolog, mert valamint nem vonom kétségbe a központi bizottság mandátumát, úgy viszont azt tartom, hogy e mandátum nem jogosíthatja fel a központi bizottságot arra, hogy nagy szakkörök reputációját veszélyeztesse. Már pedig veszélyeztetni fogja mindaddig, a míg a kellő erőkkal nem rendelkezik.

A második kérdés az: *hogyan akarja a központi bizottság a kellő erőket megszerezni?*

Nekem az a meggyőződés, hogy nem szerzi meg, mert az elidegenedés már akkora, hogy első rangú tudományos intézmények erői testületileg maradtak el, s bárhol is puhatoltam, mindenütt csak egy feleletet kaptam: *a mostani alapon nem lehet, reform kell.*

Igen, de a közgyűlési választmány kimondta, hogy *nem kell reform*; mint ha csak arra várna, hogy retrográd fejlődés álljon be, következzenek egy nemzedék, mely 1841-re visszafejlődjék!

Az ellentét igen éles; a kibontakozás az eddigi iránynál teljes lehetetlenség; és így állának tehát a dolgok, hogyha Dr. Szabó József közzé nem teszi reformpontozatait* s nem indítja meg ez által az akciót, melynek jelentős volta abban fokozódik, hogy nemcsak szaktekintélytől, hanem egy szersmind a központi bizottság, illetőleg a jövő gyűlés előkelő tisztviselőjétől jön.

Mindenekelőtt Dr. Szabó József iránt táplált őszinte tiszteletemet fejezem ki itt e helyen, úgy nyíltságáért, mint férfias következetességéért is, a melylyel a haladásért küzd. Sokan várták, hogy ő, ki mindig híve volt a vándorgyűléseknek, ő mondja ki azt, hogy a régi alapon haladni nem lehet; s épen mert sokan várták azt, a mi most bekövetkezett: sokan követni is fogják.

Dr. Szabó József utalva a vándorgyűlések régi alakjára, az ángolok és francziák mintáinál állapodik meg, nevezetesen a „British association for advancement of sciences“ és az Association française pour l'avancement des sciences“ intézményeinél; ezeknek elvei és mintája szerint kívánja az átalakulást.

Az alapelvek a következők:

„a) Kívánatos, hogy a sokféle külön tudományos társulatok, a központiak és a vidékiek egy közös téren találkozzanak s itt érintkezési pontjaikat

* „Pesti Napló“ 1879. évi 230. sz.

érvényesítsék s közös érdekeiknek ad-
janak kifejezést.

b) A tudomány haladása nemcsak
abban áll, hogy a tudósok saját szak-
egyesületük körében működjenek, ha-
nem abban is, hogy egyik tudomány-ág
a másikkal ismertesse meg azon ered-
ményeket, melyek több szakba vágnak,
mit olykor csak bemutatás által lehet
sikeresen elérni.

c) Végre a haladás megkívánja a
tudomány népszerűsítését is; a tudósok
testületének érintkezésbe kell jutni a
nagy közönséggel, még pedig időről-
időre az ország különböző helyein.

Hogy ezen cél elérése egy jól szer-
vezett gépezetet tétel fel, melynek
főbb része permanens, másik a hely
szerint változik, és hogy a tudományos
működés a véletlen közlésekkel nem
elégedhetik meg, hanem, hogy minden
szakosztályt illetőleg egy rendszeres
szerepkiosztásról is idején van gondos-
kodva, önként értetik.

De Dr. Szabó tovább is megyen,
részletezi a szervezetet, eszmecserére
hívja fel az érdeklődő feleket.

Részemről azt tartom, hogy az
eszmecsere a napi sajtó terén ily ügy-
ben hosszúra nyúlik s bonyodalmak-
hoz vezethet; azonkívül pedig nem
vezetheti oda az erőket, a hová vezet-
tetniök kell; szóval, akadémikus dis-
kussióvá válik az egész.

Van azonban Dr. Szabó J. nyílt le-
velében egy olyan dolog, melyhez már
most is hozzá szólhatunk s melyhez
annak, a ki e vándorgyűlések életben
maradásához még némi reményt köt,
hozzá is kell szólnia.

Dr. Szabó József ugyanis határo-
zottan konstatálja, hogy multhatatlanul
szükséges az akcióba megint bele-
vonni azokat a természettudományi szak-
erőket, a melyek a mostani vándorgyü-
léseket teljesen ignorálják s melyek
nélkül efféle gyűléseket Magyarorszá-
ban nem is lehet sikeresen tartani.

De azt, hogy *miként* kellene, vagy

lehetne e szakerőket az akcióba bele-
vonni, azt nem mondja meg. Pedig ez
a főkérdés, a „lenni vagy nem lenni“
kérdése! Hogy hány szakosztály legyen,
mi legyen a nevek, az egyelőre még
mind mellékes dolog; a fődolog csak
az, hogy *a természetvizsgálók vándor-
gyűléseiben a természetvizsgálók is részt
vegyenek.*

Hogy a nélkülözött szakerők a mos-
tani központi választmány hivatására
nem mennek bele az akcióba, azt bi-
zonyosnak vehetjük. Elég példa van
már rá! Kurtább végén kell fogni a
dolgát, szerintem következőkben:

*Hivassék össze a karácsonyi vagy
húsvéti szünetekre ide Budapestre a ma-
gyar természetvizsgálóknak értekezlete,
úgy a mint ez 1841-ben a vándorgyü-
lések megalapításakor is történt.* A mint
a dolgok jelenleg állanak, csak is az
ilyen értekezlet lehet hivatva arra, hogy
az újjá szervezést kidolgozza, foganato-
sítsa és a vándorgyűlések jó hírnevét
megint helyre állítsa.

Az erők egyesítéséhez vezető más
módot nem tudok.

A mi az illetékesség kérdését illeti,
azt tartom, hogy Dr. Szabó József, ki-
nek vándorgyűlési mandátuma van, az
összehívásra illetékes; sőt biztos va-
gyok benne, hogy szava, melyet hallot-
tunk a természettudományi műnyelv
kérdésében, valamint a vándorgyűlések
reformjának hangoztatásánál is, nem
lesz a pusztában kiáltó szó.*

HERMAN OTTÓ.

* Mi magunk is abban a véleményben
vagyunk, hogy az egyedüli, ma még talán
célhoz vezető út e rossz hírbe keveredett
vándorgyűlések rehabilitálására: *a magyar
természetvizsgálók conférentája.* Ez van
egyedül hivatva arra, hogy megvitassa és
megállapítsa az újjászervezést. A mostani
központi választmány akármit határozzon
is, a magyar természetvizsgálók mindig azt
felelhetik rá: „ha ti sine nobis de nobis
határozgattok, ám tartatok hát *természet-
vizsgáló vándorgyűléseket*, úgy mint eddig,
ezentúl is sine nobis.“ SZERK.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.